

Om intensitet.

Norbert Schramm, Dresden

Oversat af Mikael Eriksen

Alle vilde fugle har fjer, som er nødvendige for deres artsegne levevis. Hos mange arter er hannernes farver mere iøjnefaldende end hunnernes. For frieri og territorielt forsvar er det nødvendigt for hannerne at vise deres fjerdragts farver til deres bedste fordel. De gule eller røde fjerdragts zoner er ofte mere omfattende, mere intense og klarere, de brune eller sorte melaninfarver er mere mættede end hos hunnerne. Hunnernes fjerdragt er hos de fleste finkearter mindre farverig. De har ofte mere brunt melanin lagret i deres fjerdragt. En upåfaldende fjerdragt camouflerer hunnerne i reden i yngleperioden. Der er derfor en kønsdimorfi i fjerdragts farve, som varierer meget afhængigt af arten. Vilde former for finker har dog ikke intensive eller ikke-intensive fjer, som vi kender fra kanariefuglene, for der er en drastisk forskel: Finker har **aldrig** en farvestoffri - og derfor hvid - fjerspids!

Denne farvefri fjerspids blev skabt under domesticeringen af Kanariefuglen. En mutation gjorde fjeren lidt længere og bredere, hvilket efterlod fjerspidsen upigmenteret. Formentligt manifesterede denne egenskab sig først hos hun kanariefugle. I mellemtiden er denne egenskab ikke længere nødvendigvis bundet til køn. I dag har vi kanarie hunner med smalle, korte fjer, med eller uden hvide fjerspidser. Vi kender hanner med lange, brede fjer, med eller uden hvid fjerspids. Vi kalder kanariefugle med hvide fjerspidser, "rimede", ikke-intensive fugle, kanariefugle uden rim kalder vi intensive fugle. Men med disse betegnelser tager vi ikke højde for de forskellige fjerteksturer, der forekommer med og uden hvide fjerkanter.

Røde kanariefugle af varierende intensitet - fra intens til ekstremt ikke-intens.

Ikke-intensive kanariefugle med deres hvide fjerspidser ser ud som om de er dækket af et hvidt rimlag. Derfor omtales fugle med denne egenskab stadig som "rimede fugle". I det tyske sprog er der dog hverken et adjektiv eller et udsagnsord "rim". I bedste fald er der adjektivet "rimet" i betydningen forkælet, og substantivet "rimet" i betydningen en skimmel "hvid hest" eller toppingen på ost eller svamp på vægge. Så vi bør bruge udtrykket "ikke-intensiv", som kan overføres og forstås på næsten alle sprog.

Røde lipokrom kanarier med forskellig intensitet – fra intensiv til ekstremt ikke intensiv.

Julius Henniger er den første, der beskæftiger sig med intensitetens nedarvningsmåde.¹ Angiveligt baseret på resultater af Dr. Hans Dunker¹, som han siges at have forklaret i det af Henniger omtalte værk.² Dunker siger dog ikke et ord om, hvordan intensiteten er nedarvet i dette dokument! Så hvor Henniger har fået sin viden fra, forbliver gemt i historiens mørke. Ikke desto mindre er Hennigers teori om arv stadig spredt som en kendsgerning og vedtaget ukontrolleret af forfattere og opdrættere.

Henniger gav de "homozygote" ikke-intensive (lysere farvede eller B-fugle) kanariefugle den arvelige formel ii og de "homozygote" intensive (dybe farvede eller A-fugle) kanariefugle formel II.

Dominerende versus ikke-intensiv arv. Derfor skal der også være split-avlede intensive fugle, som han betegnede med Ii. DKB overtog disse formler³, men med en anden betydning: II = rimet, ii = intensiv (homogen), Ii = intensiv (split). Uanset hvilken formel der bruges, formodes de homozygote intensive fugle ikke at være levedygtige, da de formodes at have en dødelig faktor. Så der kan kun være intensive fugle, der er split for ikke-intensive

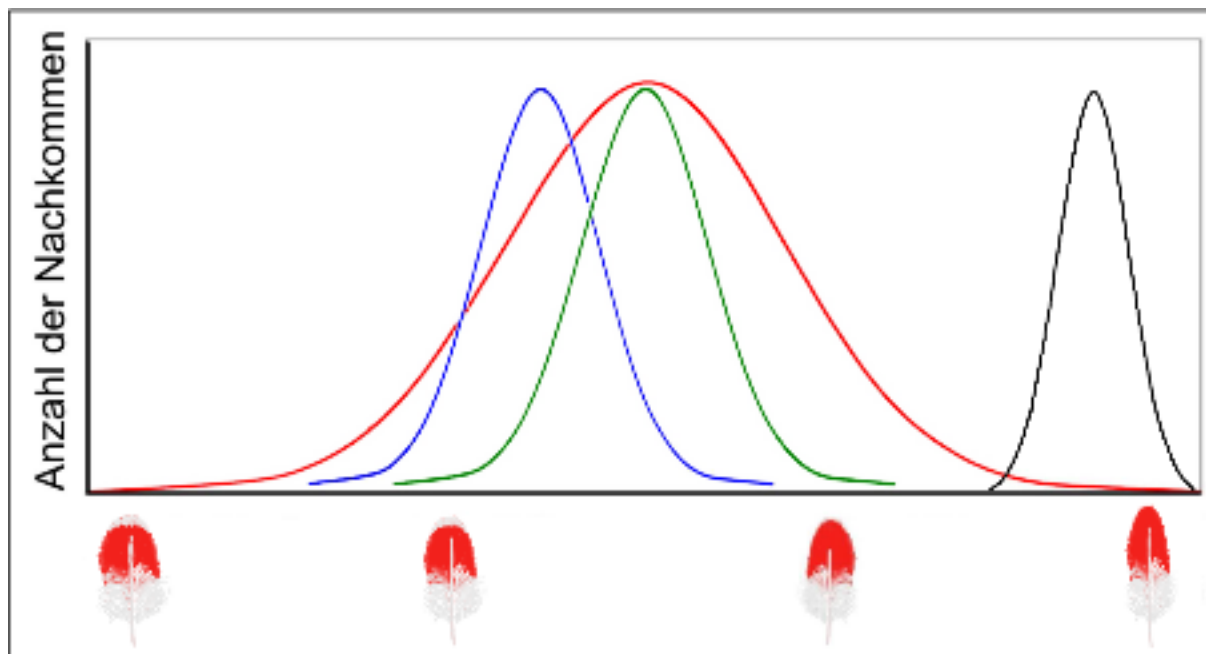
Hverken Dunker eller Henniger har demonstreret denne dødelige faktor i testserier. Tilsyneladende var der på det tidspunkt kun analogier til de dødelige faktorer "toppet" og "dominant hvid". Selvom der ikke har været en eneste undersøgelse af forskere eller opdrættere af "dødelig faktorintensitet" til dato, bliver denne formodede kendsgerning stadig offentliggjort og også accepteret af "videnskabsmænd" uden at blive kontrolleret. Så det er ikke underligt, at den intensive fjertekstur blev inkluderet i "Qualzuchtgutacht"⁴. Det hedder: "*Homozygositet for egenskaben 'intensiv fjerdrag' fører til embryonal død.*"

Kilderne til denne påstand er Schicktanzt⁵ doktorafhandling (hans arbejde blev finansieret af Komiteen mod Fugleslagting!) og bogen »Die Positurkanari« af Dr. Hans Claßen⁶. Schicktanzt foretog ingen undersøgelser af intensiteten, og Dr. Hans Claßen skrev ikke et eneste ord om embryonal død. Ikke desto mindre kræver eksperterne: "*Forbud mod parring af kanariefugle, der begge bærer genet for den karakteristiske 'intensive fjerdrag'*".

Enhver kanarieopdrætter ved, at der er et uoverskueligt antal overgangsformer mellem intensive og ikke-intensive kanariefugle. Der er intensive fugle med en lille mængde hvide fjer, der er ikke-intensive kanariefugle med meget store hvide fjer, grupperet i nogle dele af kroppen. Det er derfor mere end logisk, at denne mangfoldighed i intensitet ikke kan forklares med to alleler (I eller i). Vi har her at gøre med en kvantitativ arv, som ikke kan repræsenteres i den "nuværende / fraværende" arveordning, som vi foretrækker. I de fleste tilfælde kan kvantitative karakteristika spores tilbage til interaktionen af flere gener - eller til den gentagne virkning af et gen - i syntesekæden.

Den kvantitative arv gør opdrætteren i stand til at opnå et bestemt avlsmål gennem dygtig parring. Opdrætteren vil altid være styret af standarden for den respektive kanarie-race og bruge fugle til avl, hvis afkom kommer så tæt som muligt på avlsmålet. Reglen "parre altid intensiv med ikke-intensiv" er kun en meget grov indikation. Realiteterne er meget mere forskelligartede, da udtrykket af rimlaget kan være meget forskellig. Det er meget vigtigere, at der tages højde for fjerteksturen.

Opdrætter man en ikke-intensiv fugl med en bred hvid kant og en lang, bred fjer med en intensiv fugl, der også har en lang, bred fjer, får man afkom, der har en meget frodig, løs fjerdrag.

Hyppighed af afkom fra parringer af fugle med forskellig intensitet.

Lad os parre f.eks. en intensiv med en ikke-intensiv fugl, deres afkom er fordelt på de enkelte intensitetsvarianter (rød klokkekurve). Denne "normalfordeling" gælder ifølge Carl Friedrich Gauss også for andre parringsvarianter. Jo mindre forældrefuglene adskiller sig i intensitet, jo stejlere vil kurven være, dvs. jo mindre adskiller afkommet sig.

Parring af en intensiv fugl med en kort, smal og hård fjer og en ikke-intensiv fugl med en lignende fjertekstur vil producere afkom, der også har stram fjerdragt. At fortsætte dette over et par generationer øger homozygositeten for den korte, smalle fjertekstur, uanset om fuglene har rim eller ej. Fjerene på sådanne afkom bliver smallere, kortere, hårdere og derfor mere sprøde. I ekstreme tilfælde dækker de ikke længere helt nogle dele af kroppen. Man kunne antage, at denne avlspraksis er forbundet med et tab af vitalitet hos afkommet. De Gibber Italicus-opdrættere, der bruger denne avlspraksis, beviser, at dette ikke er tilfældet. De har nydt denne race i mere end 70 år, dens vitalitet og talrige afkom.

Hvorfor det? For man skal skelne mellem udstillingsfugle og ynglefugle. En ynglefugl, der skal acceptere pointfradrag på udstillinger, fordi dens fjertekstur og intensitet ikke er optimal, kan dog være meget værdifuld som ynglefugl. Standarden kræver f.eks. for en Gibber Italicus en meget knap fjerdragt. Derfor bringes der næsten ikke fugle til udstilling og bedømmelse, som ikke opfylder dette krav. Fugle med en lidt mere frodig fjerdragt er dog meget værdifulde til at yngle med.

Indtil videre er der ikke påvist dødelighed ved parring af to intensive kanariefugle, hverken ved statistiske undersøgelser eller andre videnskabelige undersøgelser. I mere end 50 år har avlspraksis bevist, at en sådan dødelighed ikke eksisterer!

Udtalelserne, som Julius Henniger kom med for 60 år siden om arvlighed af intensitet, kan undskyldes. Som kanarieopdrætter vidste han ikke anderledes. Det er ingen undskyldning for, at professorer og læger bruger ukontrollerede udsagn fra populær litteratur i deres rapporter og dermed antager, at ansvarlige kanarieopdrættere påfører deres fugle permanent smerte, lidelse og skade.

Kilder.

¹ Henniger, J.: Farbenkanarien. Ein Lehrbuch für Farbenkanarienzüchter, insbesondere über Farbenvererbung. Maximiliansau 1962

² Dunker, H.: Kurzgefaßte Vererbungslehre für Kleinvogelzüchter. Verlag Dr. F. Poppe, Leipzig C1, 1929.

³ Unter: <https://www.vogelbund.de/vererbung-beim-kanarienvogel/>

⁴ Gutachten zur Auslegung von § 11b des Tierschutzgesetzes (Verbot von Qualzuchtungen), 2005. Unter: <https://www.bmel.de/DE/themen/tiere/tierschutz/gutachten-paragraf11b.html>

⁵ Schicktanz, W.: Phänomenologie, Tierschutzrelevanz und Zuchtsituation bei Positurkanarien, untersucht am Beispiel des „Gibber Italicus“. Diss. vet. med., Hannover, 1987.

⁶ Claßen, H.: Die Positurkanarien. Albrecht Philler Verlag, Minden, 1986.

Artiklen er oversat efter tilladelse fra Norbert Schramm

For mere info, se endvidere Norbert Schramms hjemmeside <http://kanarien-schramm.info>